

for meget sagt, naar jeg tilstaar, at hele den Maade, hvorpaa Sagen der er tagen, har ikke blot forundret mig, men ogsaa bedrøvet mig dybt. Jeg mener, ganske bortset fra Enkeltheder, at, om der end kan være forskellige Meninger om denne Sags Afgørelse, var nu Sagen rykket frem til et saadant Standpunkt, at efter at Traktaten var indgaaet med Billigelse af de Faktorer i begge Ting, som overhovedet paa den Tid kunde raadspørges, burde der have været en Følelse af, at vi nu ikke staa over for hinanden i indbyrdes Kamp, men staa over for Udlandet, og Udlandet sondrer sikkert ikke mellem et Ministerium og et Parti og de øvrige. Udlandet maa betragte den danske Nation som en Nation, der i dette Tilfælde har indladt sig paa en Forhandling, gennem mange Aar har drevet denne med Ihærdighed under forskellige politiske Systemer, som endelig har indgaaet en Traktat, men som, da det kom til Slutningen, ikke vilde staa ved sit Ord, og i hvilken man ser det sørgelige Skuespil, at Sagen afgøres med en overvejende Majoritet, til Gunst for det gode internationale Forhold, i Folketinget, medens derimod i det andet Ting Stemmerne staa lige, og Forslaget derfor i Henhold til Forretningsordenen falder der. Dette er for mig den værste Side. Om det vil drage nogle politiske Følger efter sig, vover jeg ikke at udtale mig om, og jeg beder det høje Ting lægge Mærke til, at ligesom jeg tror, at man ikke skal kunne finde eet Ord under Debatten om denne Sag hverken her eller i det andet Ting, som jeg ikke fuldt vel kan staa ved, eller som ikke fuldt ud er Sandhed, saaledes har jeg ingen Sinde fremdraget internationale Forhold, udtalt mindste Betænkelighed eller fremført de Muligheder, der kunde være Tale om. Jeg har gjort dette med Forsæt, idet jeg var overbevist om, at enhver Mand, som overhovedet vil deltage aktivt i sit Lands Politik, maatte have Følelsen af, at, om end den indre Politik kan bruge visse Veje og Midler, saa er der over for Udlandet en anden Stilling. Der er en Pligt, som byder, at der skal man staa samlet. Denne Pligt er ikke i dette Tilfælde opfyldt, og nu staa vi altsaa ved Resultatet.

Det var mig fra først af ganske klart, at hvad det indre politiske Spørgsmaal, navnlig Ministeriets Forbliven, angaar, var der det Hovedsynspunkt, at denne Sag jo ikke er vor Sag, den er jo ikke Venstres Sag. Det er en Sag, der

har været dreven i 40 Aar omtrent uafbrudt, som er tagen op i successiv Rækkefølge af ikke mindre end 3 forskellige Højreministerier, og der kan neppe være stor Tvivl om, at, hvis vi endnu i dette Øjeblik havde et Højreministerium, vilde Sagen forlængst være afgjort og gennemført paa en anden Maade, end det nu er sket. Det er ikke Venstres Sag. Vi kunne tværtimod sige, at den Sag, de andre have ødelagt, er deres egen Sag, — det er deres egne Bestræbelser, som nu ligge knuste paa Jorden. At Venstreministeriet skulde tage Ansvar for det ved at begære sin Afsked, ved at begære at træde tilbage, det fandt jeg ikke naturligt, og jeg vilde have været aldeles vis paa det, hvis der ikke havde knyttet sig en anden Side til vor Forbliven ved Regeringen. Det er den, at det ikke kan skjules, at i samme Øjeblik Ministeriet vælger ikke at træde tilbage, men fortsætter sit Arbejde, kan det siges, at vi tillige overtage Ansvar for Regeringen af Øerne. Men jeg siger, at dette Ansvar maa vi lægge fra os. Det kan ikke forlanges af Ministeriet, og særlig kan det ikke forlanges af mig, at jeg skal bære noget Ansvar for disse Øers Ophjælpning, for disse Øers Trivsel. Jeg tror ikke derpaa nu. Jeg tror ikke, der kan gøres noget, som virkelig kan hjælpe dem op, og jeg tror heller ikke paa, at man vil kunne faa den lovgivende Magts Samtykke til Ofre af noget betydeligt Omfang. Naar der derfor i Ministeriets Tilkendegivelse er fremsat den Tanke, at man gennem en Kommission, hvilket jo er Venstres gamle Standpunkt, skal undersøge Øernes Forhold og fremkomme med Forslag til deres Ophjælpning — altsaa at Kommissionen skal undersøge Forholdene, og at Kommissionen skal fremkomme med Forslag til Øernes Ophjælpning — saa sigter man derved til, at det er muligt, at der kan fremkomme gode Forslag, det er muligt, at Øerne kunne ophjælpes. Det er muligt, at dette kan ske ved Reformer i Regeringen, ved Besparelser paa forskellig Maade. Det er endvidere ogsaa muligt — det er noget, man ikke kan udtale sig om med Sikkerhed — at naar det kommer til Stykket, vil der hos den lovgivende Magt vise sig Villighed til at gøre Opofrelser, naar de holdes inden for et begrænset Omraade. Kun i den Forstand og med den Begrænsning tør Regeringen fortsætte, og kun i den Forstand og med den Begrænsning have vi troet, at det høje Ting vil billige, at vi overtage Ansvar for den fort-